

ONDRUSKA

**Ruuskanen-Ruuska sukuseuran
sukuviesti
joulukuu 2021**

Sukuseuramme tunnus on rauhoitettu riihipetäjä, joka kasvaa Siilinjärven Kuuslahdessa Rannan Asikkalan pellolla.

Lehtemme on saanut nimensä sukunimemme lähtökohtana olevasta nimestä Andreas, jonka toinen muoto on Ondrei, Ondruska. Tästä muotoutuivat vähitellen Ruska, Druska ja Ruskain sekä vuosisatojen aikana Ruuskanen ja Ruuska.

Ondruska 43, joulukuu 2021

Lyhyesti	2
Puheenjohtajan kynästä	3
Hallituksen uudet jäsenet	4
Apurahatiedote	7
Sukukokous Tampereen kylpylässä 7.08.2021, Markku Ruuskanen	8
Lapinniemen tunnelmia, Tuula Alamäki	10
Ruuskia ja Ruuskasia Pohjois-Amerikassa, Markku Ruuskanen	11
Suomen pyövelit, Markku Ruuskanen	17
Sukumatkan suunnittelua Keski-Pohjanmaalle	19

Lehtitoimikunta: Markku Ruuskanen [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi), VeliPekka Ruuskanen [vp.ruuskanen\(at\)outlook.com](mailto:vp.ruuskanen(at)outlook.com) ja Marita Nygrén [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com)

Ondruskaan osoitetut jutut osoitteeseen: [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com) tai Marita Nygren, Klaavuntie 1 B 13, 00910 Helsinki (p. 040 7089794)

Kaikenlaiset tarinat, piirustukset, kuvat ja muistelot lehden lukijoilta, myös siltä nuorimmalta sukupolvelta, ovat tervetulleita lehdessä julkaistavaksi. Mikäli et halua, että juttu julkaistaan kotisivujen nettiversiossa, ilmoita asiasta Marita Nygrénille [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com) artikkelin poistamiseksi.

Jäsenasiat ja osoitteenmuutokset: [vp.ruuskanen\(at\)outlook.com](mailto:vp.ruuskanen(at)outlook.com)

Lyhyesti

Kansikuva: Ruuskasten sukukokous Alahärmässä vuonna 1931

Vuoden odottelun jälkeen saatoimme sitten kokoontua Tampereelle sukukokousta pitämään. Sieltä terveiset tuttuun tapaan kirjoitti puheenjohtajamme Markku. **Kiitokset** ensi kertaa sukukokoukseen osallistuneelle **Tuula Alamäelle**, joka omassa jutussaan kertoilee sukukokouksen jälkeisistä tunnelmistaan. Sukukokouksen valitsemat uudet hallituksen jäsenet **Antti ja Riku Ruuskanen** esittelevät itsensä Ondruskassa.

Kiitokset teille – Markku ja Markku T., Seppo, Asko,

Kaisa, Risto, Marjatta, Pirjo-Leena, Juhani, Ulla-Elina, Vesa, Pertti, Ritva, Merja, Elina, Liisa, Annukka ja Veli-Pekka – **jotka olette viiden viime vuoden aikana osallistuneet sukuseuramme lehden tekemiseen.** Toivon, että lisää juttuja tulee ja erityisesti toivon, että muutkin sukulaistemme innostuisivat kertomaan muutamain sanoin tai laajemmin tarinoin omista tai sukulaistensa kokemuksista, kuulumisista, muisteluista, tekemisistä, mielenkiintoisista luku- ja taidenautinnoista kuvin ja/tai sanoin.

Nyt kun Ondruska ilmestyy vain kahdesti vuodessa, olisi mukava saada kuhunkin lehteen useampia sukulaisjuttuja ja -kuulumisia.

Puheenjohtajan kynästä

Kuluneen kesän aikana Suomi avautui normaaliin elämään edelliskesää enemmän ja sukuseurammekin sai pidettyä edelliskesältä lykätyn sukukokouksen elokuun alussa Tampereella. Perheemme osallistui kahden poikamme häihin, joista toinen oli perhepiirissä toukokuussa ja toinen isommalla joukolla syyskuussa. Hauskaa on ollut tavata sukulaisia ja läheisiä kaikissa näissä tilaisuuksissa. Kotimaan matkailuakin olemme ehtineet kannattamaan länsirannikon kierroksella aina Nivalaan saakka ja ruskaretkellä Kuusamon erämaihin syyskuun alussa. Ulkomaan matkailua olemme vielä jättäneet tulevaa aikaa odottamaan.

Tampereen kokoukseen osallistui nelisenkymmentä henkeä, ja koska kokoustila oli tarkoitettu yli sadalle hengelle, saimme hyvin pidettyä turvavälit kunnossa. Ruuskanen-Ruuskan sukua on Tampereella asunut jo toista sataa vuotta, se kun on teollisuuskaupunkina vetänyt työvoimaa jatkuvasti puoleensa. Huomattavia liikemiehiäkin toimi Tampereella, kuten olemme sukukirjasta ja Ondruskasta saaneet lukea. Vuosikymmenet olen ihmetellyt, miten Kalle Pekka Ruuskasesta tuli niin huomattava liikemies. Sekin asia selvisi viime talvena, kun katselin hänen äidinpuoleista Kämäräisen sukuaan. Sieltähän löytyikin kuinka ollakaan maankuulu liikemies Tuomas ”Mualiman” Teittinen. Tuomas osteli useita

isoja taloja Joroisista 1800-luvun alkupuolella. Valvatusjärven pintaa oli päätetty laskea pitäjänkokouksen päätöksellä, ja Tuomas arveli saavansa siitä hyödyllistä vesivoimaa. Tuomas laajensi järvestä johtavaa puroa omatoimisesti, ja vesi pääsikin valloilleen laskien Valvatusjärven pintaa lähes seitsemän metriä. Vahingot aiheuttivat katkeruutta Teittistä kohtaan, mm. värjärin asuintalo muine rakennuksineen meni virran mukana. Oikeus määräsi Teittisen maksamaan värjärille korvauksia. Teittinen velkaantui ja hänen oli luovuttava taloistaan, joita hän myi sitten sukulaisilleen ja asusti loppuelämänsä Joroisten Ruokoniemen kylällä.

Sukukokouksessa saimme hallitukseen kaksi uutta jäsentä, **Antti** (ei-keihäänheittäjä) **Ruuskasen Heinolasta** ja **Riku Ruuskasen Janakkalasta**. Toivotan vielä kerran hallituksen uudet jäsenet tervetulleiksi hallituksen piiriin!

Kokouksen jälkeen valtaosa kokousyleisöstä osallistui hauskaan **Pyynikin kesäteatteri- näytökseen**. Vaikka ilma oli viileä ja tuulinen, esitys oli viihdyttävä ja teatteriympäristö näkemisen arvoinen.

Hallituksemme piti kokouksen marraskuun alussa. Kokous oli historian ensimmäinen hybridikokous, kun osa hallituksen jäsenistä osallistui netin välityksellä kokoukseen ja osa paikan päällä kokoustamassa. Tuntuu olevan hallituksen nuorisosiivellä kädet täynnä töitä, kun kaikki neljä kertoivat työkiireistään ilman eri kuulustelua. Se on hyvä, että töitä riittää, ja itse olen kokenut juuri tämän sukuseura-toimintamme ja sukututkimuksen valtavan hyväksi vastapainoksi työ- ja perhe-elämän kiireille, joita meilläkin neljän pojan perheessä aikanaan riitti yllin kyllin.

Tampereen kokouksessamme oli esillä ensi kesän toiminnasta ajatus suunnata sukumatkalle Keski-Pohjanmaalle Nivalaan, jossa sijaitsevat Ruuskankylä ja -talo. Sieltä on lähtöisin muun muassa lauluntekijä ja laulaja

Pekka Ruuskan suku. Nivalassa on myös presidentti Kyösti Kallion ja hänen poikansa Kalervo Kallion museo. Matkan suunnittelua varten hallitus valitsi matkatoimikunnan, joka seuraavaan hallituksen kokoukseen valmistelee esityksen matkan toteutuksesta. **Aiemmistä Tanhuvaaran ja Viitasaaren matkoista saimme niin hyviä kokemuksia ja elämyksiä, että tätä toimintaa kannattaa kyllä jatkaa.**

***Illat ovat jo pimentyneet,
ja joulun aikakin lähestyy
joten toivotan sukuseuran jäsenille ja
lehden lukijoille***

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Markku Ruuskanen

Hallituksen uudet jäsenet

Antti Ruuskanen

Kuvassa Antti, Tarja, Sofi, Reino ja Sanni Ruuskanen

Nimeni on Antti Ruuskanen ja asun perheinen Heinolassa. Viimeisimmässä sukukokouksessa Tampereella minut tuli valituksi sukuseuran hallitukseen. On ilo ja kunnia päästä seuraamaan sekä osallistumaan sukuseuran toimintaan käytännön tasolla. Sukukokouksiin ja –tapaamisiin olen osallistunut valtaosaan, aina ensimmäisestä Rantasalmen sukukokouksesta alkaen. Nilsin kokoukseen 2008 en ehtinyt kun olin epähuomiossa buukannut omat häät samalle päivälle.

Perheeseeni kuuluu vaimoni Tarja sekä alasteikäiset lapset Sofi, Reino ja Sanni Ruuskanen.

Opiskelujen jälkeen 2000 luvun alusta alkaen olen elättänyt itseni työnjohtajana muutamassa eri teollisuuden laitoksessa. Nykyinen työnantaja löytyy Heinolan Vierumäeltä, jossa työskentelen suomen suurimmassa yksityis-

omisteisessa mekaanisen metsäteollisuuden yrityksessä Versowood Oy:ssä.

Vapaa-aika kuluu, niin kuin monella muulla kaltaisellani perheen isälle lapsia kuskatessa harrastuksiin ja muissa kotiaskareissa. Itse olen harrastusmielessä kokeillut monenlaisia lajeja (keihäänheitto on jäänyt tutustumistasolle). Kuluneen kesän uusi lajituttavuus oli ultimate.

Kannustan kaikkia jäseniä osallistumaan tuleviin sukukokouksiin ja -tapahtumiin. Ainakin itse olen kokenut ne hyvin antoisina ja virkistävänä päivinä.

Riku Antero Ruuskanen

syntynyt Kuopiossa 23091967

Ensimmäisen vuoteni asustelin muistaakseni Tasavallankadulla Kuopiossa kaksikerroksisissa puutaloissa, jotka ovat siellä vieläkin. Pikkuveljeni Aki syntyi minun jälkeen 01051969, elikkäs vapun tunnelmissa. Muutto Helsinkiin olikin sitten heti Akin syntymän jälkeen ja näin hänen syntymäpaikakseen on laitettu Helsinki Kuopion sijaan. Tämäkin virhe tulee nyt sitten korjatuksi.

Asuimme Vartiokylässä, Itä-Helsingissä ensimmäiset vuoteni aina peruskoulun 2.

vuoteen asti. Vartiokylässä kävin kirkon kerhoa ja esikoulua ennen ala-asteelle siirtymistäni. Olin ikäisiäni jollain tavalla hidaskasvuisempi ja ehkä lapsenmielisempikin - koulun käyntini oli lähinnä ajan kuluttamista. Siihen aikaan ei lukihäiriöiselle ollut oikein mitään. Muistan kun kävimme erillaisissa testeissä, lisäksi minulla oli S- vikaa ja ”terapioista” muistan – ”vesi hiisi sihisi hississä” - opin taivuttamaan kieltäni luokan parhaiten ja osaan sen vieläkin. Voin sen seuraavassa kokouksessa näyttää.

Martinlaaksoon Vantaalle muutimme, kun siirryin 3. luokalle ja siitä aina 5. luokan puoleen väliin. Martinlaaksossa oli paljon meidän ikäisiä lapsia, joten kavereita ja leikkejä riitti. Asuimme 3-kerroksisessa talossa sähköjunaradan aseman ja ala-asteen puolella välissä. Pikkumetsäkin oli aivan takanamme sekä silloin isolta tuntuvat takakalliot.

Lapsuuteni oli mukavaa aikaa ja sain olla verrattain vapaa, keräilin perhosia ja leikin kirkkistä, 10 -tikkua ja tietenkin piilosta ja muita leikkejä. Taisin täryttää pesäpallossa yhtä kaveria täysillä mailalla päähän, tökkäsin hiihtosauvalla toista silmään ja ammuin jouskarilla yhtä kolmatta keskelle otsaa. En kuitenkaan tehnyt näistä tahallani mitään, olin niin sanotusti melko kiltti, koulussa kävin ja numerot oli 5 – 7, mutta lintsannut en. Parasta oli liikuntatunnit, käsityöt ja tietenkin ruokatunti.

Martinlaakson aikaan minulla oli hyvin iso perhoskokoelma, joka vain kasvoi kasvamistaan. Naapuririvitaloissa kävimme myös leikkimässä. Muistan kun sain käydä Antti Kalliomäellä, siinä rivitalo-alueella, leikittiin melkein aina yleisurheilua, juostiin ja hypättiin pituutta. Joku yritti jollain puuseipäällä hypätä, mutta eihän siitä mitään tullut, kun se ei taipunut vaan katkesi keskeltä. - Touhukasta aikaa.

Sitten muutimme Jyväskylään Heikinkadulle, ihan keskustan tuntumaan. Talot olivat Schomanin ja isäni Erkki Juhani siellä töissä. Jyväskylässä kävin Hongikon ala-asteella ja sain opettajakseni kohta jo eläkkeelle siirtyvän naisopettajan. Oli tiukka ope ja jouduin ekaa kertaa jotain opiskelemaankin. Tentiin tai luokkaan ei uskaltanut mennä ellei osannut ja niin

minäkin opin kertotaulun - eteen ja taakse - silmät kiinni. Paha sanoo nykyajasta mutta tuollainen muuten toimii, eikä opettaja ollut edes vihainen, hän vain oli sellainen ” karismaa , tai jotakin , mutta hyvä ope oli ”.

Tottakai leikittiin kaikkea, pihat oli isoja ja lapsia riitti ja kavereita. Polkupyörät oli kova juttu ja niitä tuunattiin: isot takarenkaat ja pienet eturenkaat. Sitten ajettiin hiekkamontuilla krossia. Talvet oli talvia ja lunta sekä pakkasta riitti, pelasimme illat pitkät jääkiekkoa tehtaan kentällä. telinevoimistelini Jyväskylän telinevoimistelijoiissa, kävin uimakoulua ja hurahdin lasketteluun.

Iskä osti veneen, se oli siinä Tourujoen rannalla ja siinä oli 8 heppanen Jamaha, sillä sitten cruisattiin Jyväsjärvellä ja Päijänteellä. Muutan vuoden jälkeen vaihdettiin isompaan, 28-heppaseen puiseen rattiohjattavaan - se oli hieno.

Kun ei ollut kännyköitä, tietsikoita, pelikonsoleita niin kaikki energia meni touhutessa. Kouluarvosanani kohenivat hieman mutta pääpaino vapaa-ajalla oli kaikkea muuta kuin lukeminen. Ala-asteelta siirryin Kesyn – yläasteelle, ja siellä kävin aina 10. luokkaan asti. Lukeminen kiinnosti vain pakollisen verran, edelleen käsityöt ja liikunta oli parhaita. Liikunnan opena oli Matti Pulli, joka valmensi siihen aikaan Matti Nykästä ja saimme käydä katsomassa Jyväskylän liikuntatieteellisessä Matin reenejä. Harrastukset vaihtuivat ja nyt alkoi kiinnostaa budolajit karate ja jujutsu, lisäksi kävin painimassa.

Muutoin edelleen normaalia poikien kohellusta. Tupakkaa poltettiin koulun takana ja pahalta maistui mutta ei voinut silloin sitä muille sanoa, piti olla jengissä mukana. Tuli Punkkarit ja Tedi aika. Mäkin olin Teddy: lökärit, hiusharja taskussa, buutsit ja sit sellanen teddy rotsi. Keskustan ”Alvari”, funkkistyyppinen lipallinen huoltari oli meidän paikka. Siellä oli paljon flippereitä. Jengissä oltiin, vaikkakin silleen hieman syrjässä. Tappeluihin ja muihin en osallistunut mutta pihan kundien kanssa tapeltiin. Välillä sain turpiini, mutta yleensä olin niskan päällä, opin tappelemaan. Tappelut loppu kun tutustuin Jondeen, joka oli tarkkiksella, ei

tarvinnu enää, sana riitti ettei kaveriin koskettu.

Muutettiin Jyväskylässä Tikkaan ja kaverit vaihtui, homma vähän rauhoittui, alkoi olla sitä murkkujuttua ja sellasta. Rakennettiin talo. Olin mukana Jyväskylän kaupungin teatterissa ja työvänteatterissa avustaja – näyttelijänä, illat kului aina teatteriharrasteessa eikä muuhun ollut oikein enää aikaa. (saattoi olla ett se hieman säästi muulta - ehkä hyväkin).

Kävin Neuvostoliitossa nuorisoleirillä Aptec, joka on Jaltalla, Sevastopolin sotilastukikohdan vieressä. Siellä 2 kuukautta. (oli kova kuri, liikuimme muodostelmissa jne, pukeutuminen oli nuorisosotilaan). Sinä kesänä kasvoin 7 cm. oiskos ollu 1982 tai 83 , muistan kun Andropov ”pressa” kuoli kohta sen jälkeen. Nuorisoleirillä ollessani sain erityisvapauksia jostakin koska olin näyttelijä, lauloin mm. 5000 hengelle Jaltalla.

Ylä-aste loppui ja jatkoin Jyväskylän ammattikouluun kirvesmieslinjalle/ talonrakennus ja raudoitus. Amiksen lopussa vanhemmat muutti Joensuuhun, Ylämyllylle. Se oli 2 vuoden piipahdus ja reitti jatkui Toijalaan. Toijalassa työskentelin oviteollisuudessa. Kaverit taas vaihtui ja nyt sitten ajeltiin autoilla, käytiin diskossa ja ajeltiin Tampereen ja Valkeakosken väliä ja välillä билетettiin Toijalassa. Tyttöystäviä oli ja ne vaihtui jonkin verran. Yhden kanssa oli lähellä ettei ollut lopullinen diili, mut hyvä ettei, virtaa oli liikaa.

Kävi puolustusvoimat vuonna 1986 Satakunnan tykistörykmentissä SatTr. Olin toimistoali-upseeri ja peruskoulutustykkini oli 155 K 83 Tampella. Siihen aikaan se oli aivan uusi ja sitä kehitettiin, ammuimme insinöörien kanssa Rovajärvellä. Sain olla myöskin rykmentin joulupukki. Muistan kun olin kannissa kuin käki, ajoin isolla reellä, hevosparivaljakolla ja taskut täynnä rahaa. Olipahan sekin joulu jota ei unohda. Intti oli lupsakkaa aikaa. Sittemmin siirrettiin huoltoon ja nykyinen arvo on ylikersantti.

Palasin oviteollisuuden pariin, mutta jo heti alkoi opiskelut kiinnostaa. Niin sitten hain Tampereelle sosiaaliopistoon ja siltä sitten matka jatkui Poriin sosiaali- ja terveyden-

huoltooppilaitokseen. Valmistuin Kehitysvammaisten ohjaajaksi. 1988 – 1992. Opiskeluaika oli mukavaa, luokka oli pääsääntöisesti täynnä nuoria naisia ja meitä miehiä vain kourallinen - siinähan se meni. Innostuin kilpatanssista ja olin Porin pirueteissa opiskelun ohessa ja olin myös mukana nuorisojärjestö- Pytty:ssä. Tooka-bileitä riitti, joo en avaa enempää, mutta vauhtia oli.

Porista siirryin Vaalijalaan Pieksänmäelle, muutaman vuoden siellä sitten Mikkeliin ja Varkauteen SAVAS. Olin mukana perustamassa Varkauteen kunnonsalia (=kuntosali). 1999 – 2000. Heidän (vaimoni) löysin meidän kuntosalista kun hän tuli sinne urheiluhierojaksi. Naimisiin mentiin melkein heti 26.8.2000.

Muutimme yhdessä Helsinkiin kun Heidi sai opiskelupaikan, mie siirryin Helsingin kaupungin sosiaalivirastolle ja vammaispalveluihin. Kun Heidi valmistui, muutimme rivariin Hyvinkäälle jonka remppasin, sitten syntyi Akseli 2005 ja Helmi 2007. Näinä aikoina olen myöskin päivittänyt osaamistani muutamilla sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnoilla. Mutta alalla edelleen..

Rivari muuttui ahtaaksi ”70 neliöä” ja päätin sitten rakentaa talon. Tontin ostin Janakkalasta Turengista 2007 ja rakensin. Muutimme vuoden 2008 alusta uuteen taloon, lopputarkastus oli vasta 2015 joten hiukka venyi mutta pikkuhiljaa.

Nyt Akseli käy lukion ekaa ja Helmi on kahdeksannella. Kumpikin pelaa salibandyä ja siihen koko perheen aika sitten meneekin, töistä kotiin sitten viemään reeneihin ja takas, ja taas duuniin.

No nyt eletään 2021 vuoden loppua ja elämme niin sanottua ruuhka-aikaa.

Tässäpä tätä historiaa hieman.

Apurahatiedote

Ruuskanen-Ruuska sukuseura ry julistaa haettaviksi apurahoja

- ammattiin valmistavien oppilaitosten opiskelijoiden tukemiseen ja

- sukuun liittyvien tutkimusten tekemiseen tai sukututkimukseen liittyvään koulutukseen osallistumiseen

Apurahoja voivat hakea Ruuskanen- ja Ruuska sukuihin kuuluvat henkilöt

- henkilöt vanhemmat tai esivanhemmat on merkitty sukuseuran henkilörekisteriin

Apurahoja voivat hakea **aikaisintaan toisen vuoden opiskelijat**, joilla on suoritettuna vähintään 40 opintopistettä tai niitä vastaava opintomäärä. Jos on kyse yhden vuoden tai alle sen kestävästä opiskelusta, opintojen tulee olla kokonaan suoritettuna.

Apurahat on käytettävä **opintojen tai tutkimuksen rahoitukseen.**

Hakuaika on 1.1.-28.2.2022

Apurahojen jakamisesta päätetään talven aikana hallituksen kokouksessa ja ne jaetaan kokouksen jälkeen.

Apurahahakeminen tehdään täyttämällä **apurahaa koskeva lomake** ja liittämällä siihen **tarvittavat liitteet.**

Lomaketta on saatavissa nettiosoitteesta:

<http://www.ondruska.fi/>

email: markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi

tai postitse osoitteesta Ruuskanen-Ruuska Sukuseura ry, Valmukatu 18 A 1, 04420 Järvenpää.

Lomakkeen ja liitteiden palautusosoite:

Ruuskanen-Ruuska Sukuseura ry, Valmukatu 18 A 1, 04420 Järvenpää.

Sukukokous Tampereen kylpylässä 7.08.2021

Sukukokousyleisöä. Kuva Markku Ruuskanen

Sukuseuran kokousta jouduttiin vuonna 2020 lykkäämään tälle vuodelle kokoontumisrajoitusten vuoksi. Kokouksien pidon mahdollistuttua hallitus päätti kutsua sukukokouksen koolle Tampereen Holiday Clubin tiloihin. Kutsua noudatti lähes neljäkymmentä sukulaista, ja päivä alkoi aurinkoisessa säässä. Muutama peruutus oli tullut pandemian nostettua päätään heinäkuun kuluessa. Kokoustiloiissa maskeja käytettiin ahkerasti ja käsidesiä kului, niin kuin tähän aikaan kuuluukin.

Kokous alkoi ilmoittautumisella ja ruokailulla. Aulatilassa oli esillä muutamia sukutauluja ja lehtileikkeistä koottu taulu, jotka herättivät osallistujien mielenkiintoa. Varsinainen kokous pidettiin isossa auditoriatilassa, jossa turvavälitkin saatiin helposti toteutettua. Hallituksen puheenjohtaja Markku Ruuskanen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi poikkeusoloissa pidettävään ja varmasti mieleenjäävään kokoukseen. Sukukokouksen puheenjohtajana toimi aiempi hallituksen puheenjohtaja Asko Ruuskanen, joka suoriutui tehtävästään hyvin savolaisen huumorinsa avulla. Puheenjohtajan nuijakin

löytyi, kun sitä erikseen kysyttiin.

Markku Ruuskanen esitteli toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, ja hallitus sai vastuuvapauden toiminnastaan kolmelta edelliseltä vuodelta. Esitettyyn toimintasuunnitelmaan tehtiin yksi muutos, kun jäsenmaksua päätettiin nostaa 25 euroon, jotta toimintaan saataisiin hieman enemmän varoja käytettäväksi. Toimintasuunnitelmaan sisältyvää sukumatkaa hallitus alkaa suunnittelemaan vuodelle 2022 kohteena Nivalan seutu. Seuraava sukukokous päätettiin järjestää pääkaupunkiseudulla vuonna 2023.

Sukutaulut herättivät kiinnostusta. Kuva Markku Ruuskanen

Hallituksen jäsenmääränä päätettiin pitää yhdeksän, ja hallituksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen Markku Ruuskanen ja varapuheenjohtajaksi Outi Rytönen. Sihteerinä jatkaa Marjatta Vesterinen ja hallituksen jäsenenä Veli-Pekka Ruuskanen, Juha-Pekka Ruuskanen, Arja Suuronen sekä Jari Ruuska. Aiemmin hallituksen jäsenenä toimineiden Seppo ja Annukka Ruuskasen ilmoitettua jättävänsä tehtävänsä heidän tilalleen valittiin Antti Ruuskanen Heinolasta ja Riku Ruuskanen Turengista. Antti on Seppo Ruuskasen veljenpoika eikä hän ole kunniajäsenemme

keihäänheittäjä. Toiminnantarkastajina jatkavat Jukka Immonen ja Olli-Mikko Ruuskanen ja varatoiminnantarkastajaksi valittiin Päivi Uusitalo-Miettinen. Hallituksessa ovat edustettuina Ruuskasten puolelta Rantasalmen, Nilsin ja Maaningan sukuhaarat ja Ruuskien puolelta Viitasaaren, Kiuruveden ja Kaukolan sukuhaarat.

Hallituksen jäsenyydestä luopunut Seppo Ruuskanen oli toiminut hallituksesta seuran perustamisesta alkaen erittäin aktiivisena hallituksen jäsenenä ja ollut järjestämässä sukumatkoja Tanhuvaaraan ja Viitasaarelle. Seppo on myös kirjoittanut lukuisia juttuja Ondruska-sukulehteen, ja olemme saaneet lukea hänen matkoistaan eri puolilla Venäjää ja Viroa sekä ympäri maailmaan tennisharrastukseen liittyen. Näillä perusteilla sukukokous päätti hallituksen esityksestä myöntää sukuseuran korkeimpana huomionosoituksena kunniajäsenyyden Seppo Ruuskaselle.

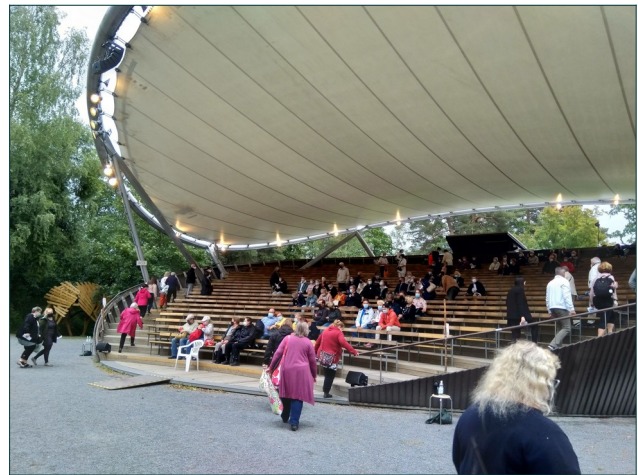

Sepolle kukat ja kunniajäsenyys.

Markku Ruuskanen esitteli kokouksen loppupuolella sukukirjan kolmannen osan uutta

painosta. Siihen oli koottu tietoja noin 11.500 Ruuskan sukuhaaroihin kuuluvasta henkilöstä. Uutena sukuhaarana kirjassa on tietoja Pihtiputaan Ruuskista, jotka olivat jääneet kokonaan puuttumaan ensimmäisestä painoksesta. Suurimmat sukuhaarat ovat lähtöisin Viitasaaren seudulta, Karstulasta ja Kiuruvedeltä, Nivalasta ja Liperistä sekä Karjalan Kannakselta Kaukolasta ja Hiitolasta.

Kokouksen jälkeen nautittiin täytekekkekahvit aulatilassa ja seurattiin keihäänheiton lopputapahtumia Tokion olympiakisoissa. Iltaohjelmassa kolmekymmentä osallistujaa sai nähdä Pyynikin kesäteatterissa Maria Jotunin kirjoittaman ”Tohvelisankarin rouvan”. Näytelmä kertoi ikääntyneen tilanomistajan avioliiton kiemuroista ja perheen rakkaussuhteista. Loppuosassa näytelmää kääntyi farssiksi, ja lopputulos oli onnellinen. Sää oli hieman sateinen ja koleahko, mutta se ei haitannut näytelmän hyvää tunnelmaa Pyynikillä.

Pyynikin kesäteatterin katsomo

Teksti ja kuvat

Markku Ruuskanen

Lapinniemen tunnelmia

12.8.2021

Näin sukukokouksen jälkeisissä tunnelmissa pysyttelen vielä. Tässä on pieni ”tarina”. Hyvin tuoreena sukuseuran jäsenenä tuli mieleen seuraavaa.

Pappani Anton (Antto) Kananen syntyi Pihtiputaan Sydänmaan kylässä v.1881. Kun hän oli 13v. perhe muutti Liitonmäen Hietalaan. En tiedä koska Uudentalon entinen torppa oli saanut nimen Hietala.

Kun isä Gustav kuoli v.1910, jäi perhe edelleen asumaan siihen. Kun Serafia äiti kuoli v.1927, jäi Anton huusholli ilman naiskädenjälkeä! Se oli vaikea tilanne.

Antto ja Tyyne, sekä lehmä ja vasikka

Mummuni Tyyne oli syntynyt Ruuskien perheen nuorimpana vuonna 1898. Vanhempi sisko, ilmeisesti Hanna, oli saatu hoitamaan Anttonin huushollia. Mutta jo piakkoin Tyyne tuli tilalle. Tyyne tuli Hietalaan v.1929 ja silloin Rauhatyttönen oli neljä vuotias. Niin elämä alkoi rullata. Ja kun pirtti oli pieni ja kesällä nukuttiin aitassa, niin kävi se tavallinen tapaus! Äitini Aune syntyi talvella 1932. Keväällä lapsi sai nimen ja vanhemmista tuli aviopari. Syntyi vielä yksi poika, Onni Matias, mutta hänelle suotiin elinvuosia vain 8. Kun Kurkkumätä epidemia

riehui, se vei usein juuri lapsia. Onnia kaivattiin kovasti vielä viisikymmenluvulla. Tätä huushollia mummuni hoiteli lähes 50 vuotta. Ei ollut iso tupa, eikä navettakaan, mutta siinä sitä vaan asuttiin ja elettiin.

Minä asuin elämäni ensimmäiset 7 v. Liitonmäellä. Lapsena mäet ovat korkeampia ja hiekkamontut syvempiä ja joka paikkaan oli pitkä matka. Ja nuo sukunimet olivat hauskoja! Ruuska- Ruska!!! Kananen - pieni kana! Ja muita miellelyhtymiä!

Minulla on ystäväpiiri jossa kahdella Ruuska on äidin tyttönimi ja minulla mummon tyttönimi. Kun Tampereella menin ystäväni luo kylään, oli pöydällä lähtevä kirjekuori ja siinä luki Ruuska! Mummuni puhui usein Keitelelohjasta ja Aholle menosta! Ilmeisesti siellä oli sukua ja syntyä.

Olin nyt siis ensimmäistä kertaa sukukokouksessa ja sieltä jäi hyvämieli. Mukavia ihmisiä eripuolilta Suomea ja hyvää oli ruokakin. Leppoisa iltapäivä kaikenkaikkiaan ja sen muistaa varmaan tästä korona-ajastakin, kun naamarit päällä istuttiin harvakseltaan.

Kiitokset!

Teksti ja kuva

TUULA ALAMÄKI

Sukukirjan III osa (II painos) Taulu 1265

Ruuskia ja Ruuskasia Pohjois-Amerikassa

Lähteet: Reino Kero: *Suureen länteen, Turku 1996*
ja Kero: *Suomalaisina Pohjois-Amerikassa. Turku 1997.*

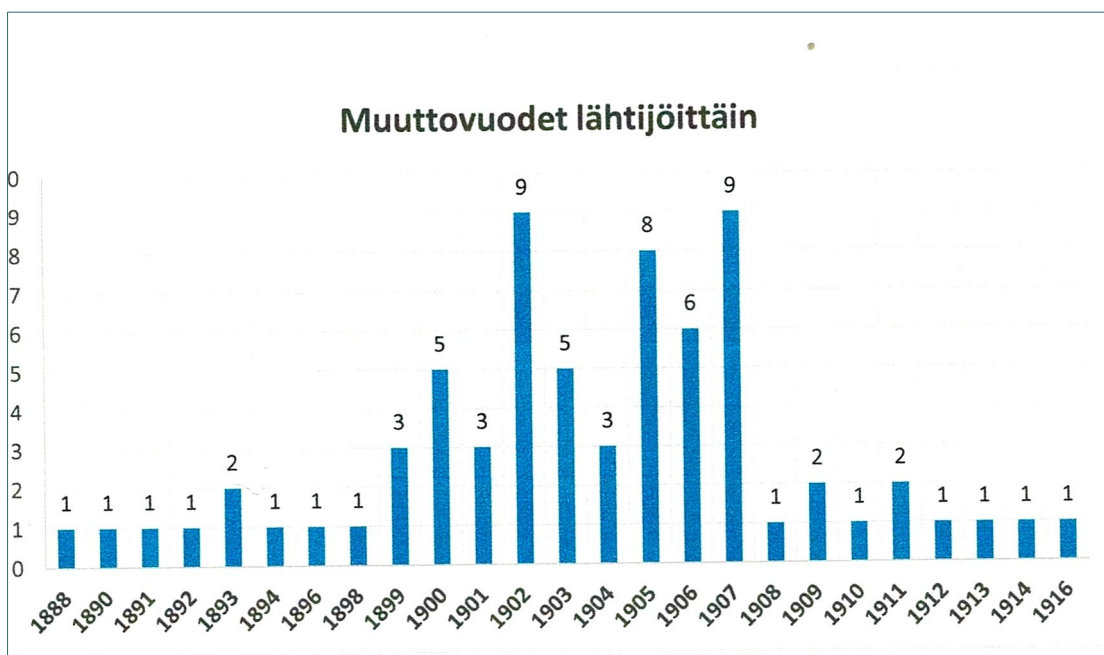
Suomesta alkoi 1800-luvun puolivälin tienoilla kasvaa siirtolaisuus Amerikan mantereella kuten koko Euroopastakin. Siirtolaisuus suuntautui enimmäkseen Pohjois-Amerikkaan, kun höyrylaivaliikenne nopeutti yhteyksiä mantereiden välillä. Yhdysvaltoihin tuli 37 miljoonaa siirtolaista töitä etsimään ja amerikankuume levisi Suomeenkin 1800-luvun loppupuolella ja 1900-luvun alussa. Väestömäärä kasvoi Euroopassa ja uutta viljelysmaata ei enää ollut riittävästi tarjolla kasvavaa väkimäärää ruokkimaan.

Teollisuus kehittyi vähitellen, mutta sekään ei tarjonnut riittävästi vielä työtä sitä haluaville. Torpan pojan ei enää odotettu välttämättä jäävän kotikyläänsä, vaan yhteiskunnallinen nousu oli mahdollista ja muutto toiselle mantereella tarjosi siihen tilaisuuden monille halukkaille. Venäjä otti sotaväkeensä miehiä Suomestakin ja asevelvollisuuden välttely oli joillekin lähtijöille syynä heidän ratkaisuunsa. Pohjois-Amerikan mantereelta löytyi vielä raivattavaa maata, joka oli myös viljelykelpoista ja jota jaettiin sitä haluaville. Teollisuus ja kaivostoiminta tarjosi työtä monelle Amerikkaan muuttaneelle.

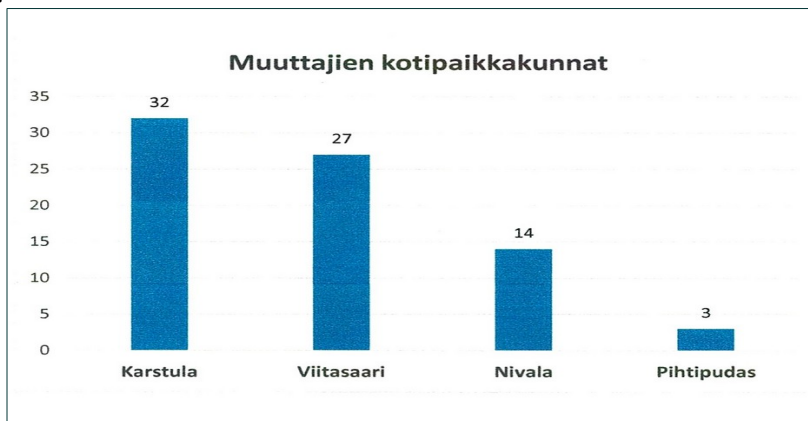
Lähtijöitä riitti moneen paettiin

Kaikkiaan Suomesta lähti vuosina 1870-1929 siirtolaisia noin 350.000 henkeä ja eniten siirtolaisia lähti vuosina 1900-09, jolloin lähtijöitä oli 150.000 henkeä.

Seuraavassa on tarkasteltu 76 sukuseuran rekisterissä olevan henkilön Amerikan muuttotietoja, joita on saatu Siirtolaisinstituutin rekisteristä. Sukuseuramme henkilöistä valtaosa muuttajista oli Ruuskia. Heidän lähtövuotensa suurimmalla muuttokaudella jakautuivat seuraavasti:

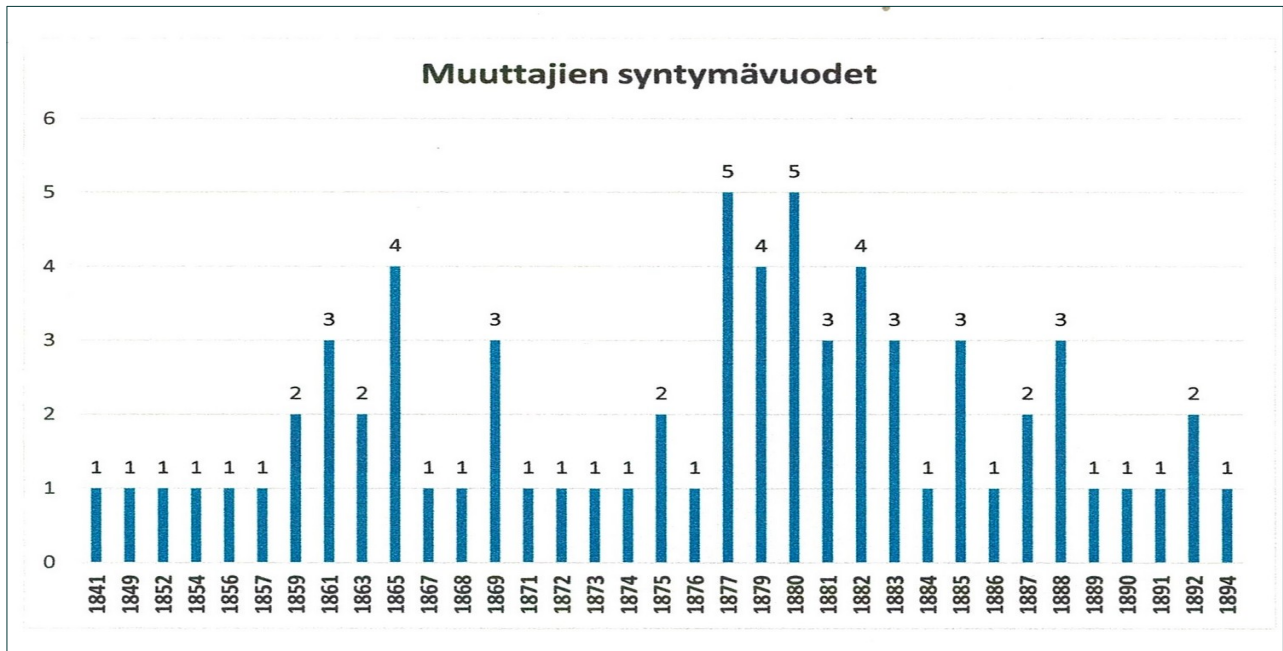
Maassamme Amerikasiirtolaisuutta on luonnehdittu pohjalaiseksi ilmiöksi, sillä Vaasan läänin alueelta lähtijöistä oli 52 %. Sukuseuramme henkilöiden lähtöpaikkakunnat jakautuivat seuraavasti kotipaikkakunnittain:

Suurin muuttovirta Suomessa lähti alueelta, jonka eteläisin paikkakunta oli Laihia, pohjoisin Lohtaja ja itäisin juuri Karstula, josta suurin määrä Ruuskia oli lähtenyt Atlantin taakse. Nivala sijaitsee Lohtajalta 90 km itään ja Viitasaari 70 km Karstulasta itään. Pihtipudas on taas noin 40 km Viitasaarelta pohjoiseen. Ruuskasten kanta-alueilta Pohjois- ja Etelä-Savosta muuttoliike Amerikkaan oli vähäistä, kun siltä alueelta muutettiin mieluummin etelään Pietarin alueelle. Pohjanmaan suuren muuttoliikkeen syinä on pidetty aikaisemmin tuottoisan tervanpolton vähenemistä ja suurta väestönkasvua.

Toisen maailmansodan jälkeenkin muuttoliikettä on Amerikkaan jonkin verran ollut, ja se on suuntautunut myös Kanadaan. Tässä on esimerkkinä sukukirjamme ykkösosassa oleva Annikki ja Sakari Ruuskasen kuva Kanadaan muutosta.

Siirtolaisten jakautumista ikäluokittain ja sukupuolittain kuvaa se, että koko siirtolaiskaudella 1870-1929 enemmistö eli 62 % lähtijöistä oli miehiä. Alkuaikoina miesten osuus oli vieläkin suurempi, mutta jakautuma tasoittui hieman 1920-luvulla tultaessa. Suurin osa lähtijöistä oli 15-34-vuotiaita ja vuonna 1905 lähtijöiden keski-ikä oli alle 24 vuotta. Sukuseuramme henkilöiden ikäjakauma syntymävuoden mukaan oli seuraavanlainen:

Siirtolaisten lähtökohdat olivat monenlaisia

Sosiaaliselta taustaltaan suurimmat ryhmät muuttajista koko Suomen tasolla olivat mäkitupalaisia, talollisten lapsia ja työväestöä sekä torppareiden lapsia. Talollisia ja torppareita lähtijöissä oli vähemmän kuin ensin mainittuja ryhmiä. Valtaosa lähtijöistä oli kotoisin maaseudulta.

Lähtö tapahtui useimmiten yksittäisten henkilöiden muuttoina, ja yksittäisiä muuttajia sukuseuramme muuttaneista henkilöistäkin oli valtaosa. Jos koko perhe oli muuttamassa, useimmiten perheen isä lähti ensin Amerikan maalle ja vasta jonkin ajan kuluttua hänen perheensä tai osa siitä tuli perässä. Esimerkkinä perheen muutosta on seuraava sukutaulu:

Matti Ruuska (Isä Matti Ruuska). Syntynyt 24.11.1861 Viitasaari, Vuoskoski 4, Multämäki. Ammatti Kesti 1876 Viitasaari, Vuoskoski 4, Multämäki. Matti matkusti Hangosta 6.6.1896 Capella-laivalla Englantiin, josta jatkoi Cunard Line-valtamerilinjan aluksella USA:n Mainen Rocklandiin. Muuttanut pois Kivijärveltä 1896 Amerikka. Kuollut 1900 USA, Minnesota, Hibbing. } Puoliso 3.11.1888 Viitasaari **Maria Matintytär Kainulainen**. Syntynyt 10.5.1861 Kivijärvi. (RK:ssa Viitasaari 1883-89 s. 1042). Muuttanut pois Kivijärveltä 1901 Amerikka. Kuollut 1947 Amerikka.

VIII. Lapset:

Hilja Maria Ruuska. Syntynyt 6.11.1889 Viitasaari, Vuoskoski. Muuttanut pois Kivijärveltä 1901 Amerikka. Hilja lähti Hangosta 5.12.1906 Polaris-laivalla Englantiin ja jatkoi sieltä Cunard Line-valtamerilinjan Ivernia-laivalla 11.12.1906 USA:han Bostoniin.

Ville Ruuska. Syntynyt 10.4.1892 Kivijärvi. Muuttanut pois Kivijärveltä 1901 Amerikka. Kuollut 11.9.1964 Amerikka.

Otto Pietari Ruuska. Syntynyt 8.2.1895 Kivijärvi). Kuollut (kuolinsyy tietämätön) 3.4.1895 Kivijärvi, Pudasjärvi, Rekonen.

Alma Eliina Ruuska. Syntynyt 1.4.1896 Kivijärvi. Muuttanut pois Kivijärveltä 1901 Amerikka. Kuollut (julistettu kuolleeksi 15.12.1987, kuolinpäiväksi määrätty) 25.5.1987.

Monesti perheestä muutti useita sisaruksia joko isän tai yhden sisaruksen perässä. Näin tapahtui tässä tapauksessakin:

Antti Ruuska (Isä Antti Ruuska). Syntynyt 27.4.1842 Viitasaari, Huopana 4, Hakkarila. (LK:ssa Ammatti Talollinen 1887 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala, Veneheitto. Kuollut 1.7.1936 Viitasaari. } Puoliso 30.9.1871 **Eeva Sofia Juhontytär Pasanen**. Syntynyt 16.1.1850 Viitasaari, Keihärinkoski, Paalala. Kuollut 24.10.1931 Viitasaari.

Lapset:

Evert Ruuska. Syntynyt 16.12.1872 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala. Kuollut 2.8.1921 Viitasaari, Huopana. Taulu 427. – Puoliso 1:o **Ida Ihanelma Puranen**. Syntynyt 1.1.1882 Viitasaari.

Aleksandra Ruuska. Syntynyt 25.6.1875 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala. (LK:ssa 1883-89 Viitasaari s. 335; RK:ssa 1890-99 s. 221). } Puoliso 1.4.1899 Viitasaari.

Juho Juhonpoika Halt. Syntynyt 21.2.1874

Edla Ruuska. Syntynyt 15.1.1878 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala. Edla sai passin Amerikan matkaa varten Viitasaarella 19.10.1905. Hän lähti Hangosta 21.10.1905 Astraea-laivalla Englantiin, josta jatkoi American Line-valtamerilinjan St. Louis-aluksella New Yorkiin.

Iivo Eleatsar Ruuska. Syntynyt 10.7.1881 Viitasaari, Keihärinkoski 1, Hakkarila. Saanut passin 07.1902 Viitasaareltä Amerikan matkaa varten ja uudelleen 29.5.1906.

Maria Ruuska. Syntynyt 8.7.1884 Viitasaari, Keihärinkoski 1, Hakkarila. Muuttanut pois viitasaarelta 29.8.1903 Amerikka. } Puoliso **Vihtori Matinpoika Hämäläinen.** Syntynyt 21.1.1877 Viitasaari, Huopana 5.

Antti Ruuska. Syntynyt 22.7.1887 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala. (LK:ssa Viitasaari 1883-89 s. 181; RK:ssa Viitasaari 1900-09 s. 329) RK:n mukaan käynyt kansakoulun läpi. Muuttanut pois viitasaarelta 21.11.1908 Amerikka. Antti sai passin Amerikan matkaa varten 23.11.1908 ja hän lähti Hangosta 5.12.1908 Astraee-laivalla Englantiin, josta Cunard Line valtamerilinjan Campania-laivalla 12.12.1908 USA:han Massachusettsin osavaltion Bostoniin (Lähde: Matkustajaluettelo 70/17, Siirtolaisinstituutti).

Taavetti Ruuska. Syntynyt kaksosena 26.3.1890 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala, Veneheitto. Kuollut (lähde: kela-kortisto 1950-58) 11.6.1956 Viitasaari.

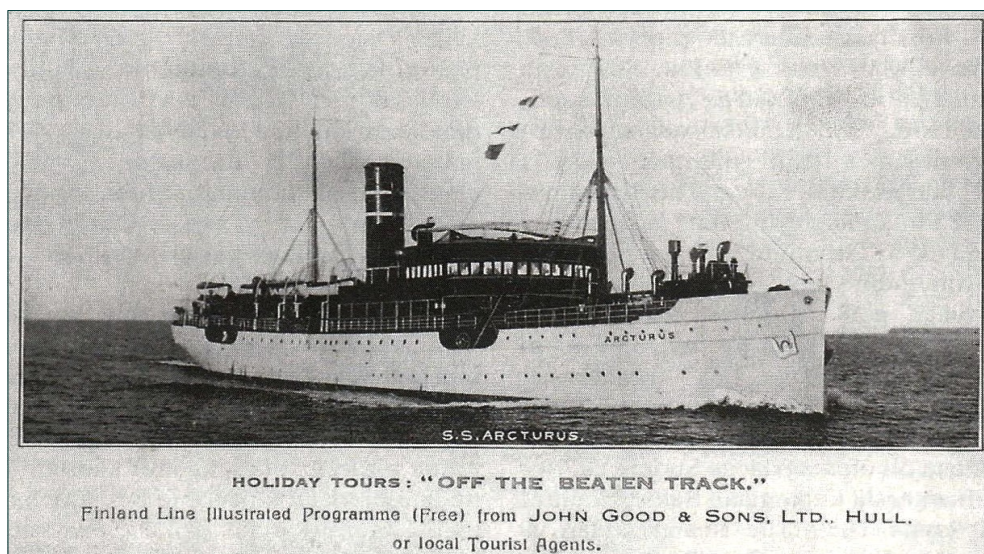
Matti Ruuska. Syntynyt kaksosena 26.3.1890 Viitasaari, Huopana 5, Pekkala, Veneheitto. Kuollut (lähde: kela-kortisto 1946-49) 27.2.1949 Saarijärvi.

Ensin oli hankittava matkalippu ja passi

Muutto tapahtui siten, että matkalipun hankkimista varten piti hankkia rahavaroja, mutta joskus Amerikkaan päässyt sukulainen saattoi lähettää matkalipun tai siihen tarvittavat rahat uudelle tulijalle valmiiksi hankittuna. Kotipaikkakunnalta oli saatava papintodistus henkilöllisyydestä ja esteettömyystodistus nimismieheltä tai maistraatilta ulkomaanpassia varten. Sen jälkeen ulkomaanpassia voi pyytää lääninhallituksen passiviranomaiselta. Matkavarusteita oli yleensä melko vähän. Vaatteiden lisäksi saattoi mukana olla eväänä palvattua lampaanlihaa, leipää ja voita ja muut ruokatarvikkeet saatiin laivoista, joilla matkaa tehtiin.

Yleensä Suomesta lähdettiin Amerikkaan Hangon satamasta, josta liikennöi Suomen Höyrylaiva Oy useilla laivoillaan. Matka suuntautui aina ensin Englantiin, josta liikennöi monia kansainvälisiä valtamerilinjoja omilla aluksillaan. Eniten suomalaiset käyttivät Cunard Line, White Star Line, Dominion, Inman, National, Wilson ja Anchor-valtamerilinjojen aluksia. Matka Amerikan mantereella päättyi useimmiten New Yorkin Ellis Island-saarelle, jossa oli maahanmuuttajien vastaanottokeskus tai Bostoniin ja Kanadan Quebeckiin.

Suomen Höyrylaiva Oy:n Arcturus-laiva jäi lukemattomien siirtolaisten mieleen. Siihen noustiin Hangossa ja sen tunkkaisessa ruumassa matkattiin Englantiin. Tuhannet matkalaiset näkivät sen kannelta viimeisen kerran kotimaansa rannat. Arcturus liikennöi 1890-luvulta aina 1930-luvulle saakka. Alla kuva laivasta Hullin vesiltä.

Maahantulo vieraaseen satamaan ja uuteen maahan

Tulosatamissa viranomaiset tarkastivat maahantulijat ja heikon terveydentilan vuoksi joku saatiin passittaa takaisin kotimaahansa. Jo lähtösatamassa Hangossa oli ollut lääkärintarkastus, jota kaikki eivät aina läpäisseet.

Matka tulosatamasta jatkui yleensä junalla määränpähän ja junamatka kaukaisille paikkakunnille saattoi kestää vuorokausia. Yleensä joku sukulainen tai tuttava oli määräpaikkakunnalla vastassa tulijoita. Passi hankittiin useasti viideksi vuodeksi, mutta yhden vuoden passejakin oli käytössä. Jos elo uudella mantereella alkoi jotenkin sujua, elämistä jatkettiin siellä, vaikka monet kyllä palasivat kotimaahansa joko lyhyemmän tai pidemmän ajanjakson kuluttua.

Suomalaisilla oli monia suosikkipaikkakuntia, joihin muuttovirta enimmäkseen suuntautui Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Eniten suomalaiset suosivat USA:n pohjoisosan metsäisiä alueita Michiganissa ja Minnesotassa. Michiganissa suomalaisten suosiossa olivat Calumet, Hancock, Marquette, Negaunee, Crystal Falls, Ishpeming ja Ironwood. Vuonna 1930 Michiganissa asui 74.000 suomalaista.

Mäkitupalaisen poika **Matti Ruuska** s. 1867 Karstulan Kalavastingissa matkusti Hangosta 21.2.1906 Arcturus-laivalla Englantiin, josta Dominion Line-valtamerilinjan Southwark-laivalla 1.3.1906 USA:han Missourin osavaltion Calumetiin.

Talollisen tytär **Alma Ruuska** s. 1902 Nivalassa sai passin 24.7.1906 ja hän matkusti Hangosta Urania-laivalla 18.8.1906 Englantiin äitinsä ja sisarensa **Esterin** kanssa. He jatkoivat Cunard Line-valtamerilinjan Umbria-aluksella USA:han Ishpemiin. Sinne muuttivat Alman vanhemmat ja kuusi sisarustakin.

Minnesotassa suomalaisten suosimia paikkakuntia olivat Duluth, Cokato ja New York Mills sekä Hibbing. Minnesotassa asui v. 1930 60.000 suomalaista. USA:n itärannikolla Massachusettsissa suomalaisia asui eniten Fitchburgissa, Worcesterissa ja Gardnerissa. Massachusettsissa suomalaisia asui v. 1930 lähes 27.000 henkeä.

Torpparin tytär **Lyyli Ruuska** s. 1889 Kivijärvellä sai passin Amerikan matkaa varten 9.2.1906 ja hän matkusti 8.3.1906 White Star Line-valtamerilinjan Cymric-laivalla USA:han Massachusettsin osavaltion Fitchburgiin. Lyyli sisar **Selma** asui v. 1920 Auburnissa Worcesterissa. Sisarusten isän sanottiin kuolleen v. 1902 kaatuvan puun alle Amerikassa.

Suomalaisia asui paljon myös New Yorkissa, Washingtonissa, Kaliforniassa länsirannikolla ja Wisconsinissa sekä Ohiossa ja Oregonissa, joissa kaikissa oli yli 10.000 suomalaista v. 1930. Muissa osavaltioissa suomalaisten lukumäärä jäi alle kymmentuhannen. Kanadassa Suomalaisia oli eniten Ontarion alueella ja British Columbiassa.

Uudella mantereella oli monenlaista työtä tarjolla

Kun lähtijöiden kotipaikka Suomessa useimmiten oli maaseudulla, luonnollisin työpaikka löytyi maatalousammateista uudellakin rannikolla. Jotkut pääsivät farmareiksi, kuten torpparin poika **Akseli Ruuska** s. 1888 Kivijärvellä, josta tuli farmari Minnesotaan. Monet taas hakeutuivat metsätöihin, kuten Karstulan Vahangassa v. 1884 syntynyt **Aksel Ferdinand Ruuska**, josta tuli metsätyömies Michiganiin.

Myös teolliset ammatit houkuttelivat työntekijöitä, kuten itsellisen poika **Antti Ruuska** s. 1899 Piippolassa, kun Antista tuli koneenkäyttäjäksi autoalalle Michiganiin. Myös rakennustyöt sekä

kaivosala työllisti monia suomalaisia. Varsinkin kaivosala oli tuohon aikaan varsin vaarallista ja on arvioitu, että useita satoja suomalaisia kuoli monissa kaivosonnettomuuksissa. Myös meri-miehiä suomalaisissa oli. Loisen poika **Herman Ruuskanen** Heinäveden Karviosta oli merimiehenä Kalifornian San Franciscossa v. 1918.

Naiset työllistyivät usein palvelijoiksi varakkaiden amerikkalaisten talouksiin, siivoojiksi tai keittäjiksi. Monesti naiset avioiduttuaan jäivät perhettään hoitamaan ja usein aviomies löytyi suomalaisten keskuudesta.

Yhteistoimintaa uudella mantereella

Suomalaisten muutettua sankoin joukoin Amerikan mantereelle sinne perustettiin kymmeniä suomalaisten ylläpitämiä seurakuntia varsin suomalaisten suosimille paikkakunnille. Jäseniä seurakunnissa oli vuonna 1922 jo yli 36.000 henkeä. Vähitellen suomen kielen käyttö seurakunnissa sai väistyä englannin kielen tieltä, kun toisen polven suomalaiset jo käyttivät englantia äidinkielenään sujuvasti.

Monelle maahanmuuttajalle alkoholi aiheutti ongelmia ja 1900-luvun alussa perustettiin monia raittiusseuroja suomalaistenkin keskuudessa. Näitä seuroja oli 1900-luvun alussa jo satakunta ja jäseniäkin kymmenisen tuhatta 1900-luvun alussa. Toiminnallaan raittiusseurat tarjosivat muuttajille sisältöä elämään ja toimintamahdollisuuksia niille, jotka eivät seurakuntien toiminnasta piitaneet.

Kun monet suomalaiset olivat työntekijäasemassa, vasemmistolainen politiikka oli heille luonnollinen vaihtoehto ammattiyhdistyksen ohella. Vasemmistolaisessa liikkeessä oli monenlaista jakautumista maltillisiin ja radikaaleihin ryhmiin, jotka kuin toimi omissa yhdistyksissään.

Amerikansuomalaisia houkuteltiin 1920-30-luvuilla Neuvostoliittoon, jonne arvoidaan siirtyneet 5000-6000 henkeä Suomesta lähtöisin olleita siirtolaisia. Heistä on aiemmin kerrottu sukulehemme numerossa 16.

Osuustoiminta tuli suomalaisille USA:ssa tutuksi, sillä maahan perustettiin monia kuluttaja- ja tuottajaosuuskuntia, joista tyypillisimpiä olivat osuuskaupat. Osuustoiminta sai kannatusta sekä oikeisto- että vasemmistoalisesti ajattelevista kansalaisista.

Suomalaisuuden vaaliminen toi mukanaan myös suomalaisille perustettuja kouluja. Suomalaiset pyrkivät rakentamaan amerikkalaisten koulujen rinnalle omaa koululaitostaan varsinkin niillä paikkakunnilla, joissa maanmiehiä oli runsaasti. Seurakuntien yhteydessä pidettiin pyhäkouluja ja ylempi oppilaitos, Suomi-opisto Hancockiin, jossa oli lukio ja jumaluusopillinen seminaari. Maanmiehien keskuudessa julkaistiin myös lukuisia sanomalehtiä.

Vähitellen siirtolaisten ikääntyessä ja uusien sukupolvien omaksuessa amerikkalaisen elämäntavan ja kielen siirtolaisorganisaatioiden toiminta hiipui ja keskittyi eläkeläisjärjestöissä toimimiseen. Suomalaisuutta vaalimaan perustettiin uusiakin järjestöjä, kuten Finlandia Foundation v. 1953 Suomen ja Yhdysvaltain suhteiden vaalimiseen, suomen kielen opetukseen ja suomalaisten tapahtumien järjestämiseen.

Monet suomalaiset siirtyivät viettämään eläkepäiviään Floridaan, jossa käy jatkuvasti paljon turisteja Suomestakin lyhyempiä ja pidempiäkin aikoja viettämässä. USA:han muuttaneet suomalaiset ovat jatkuvasti tehneet myös matkoja Suomeen erilaisten järjestöjen organisoimina sekä omatoimistekin.

Teksti: Markku Ruuskanen

Suomen pyövelit

Lähde: Mikko Moilanen: Suomen pyövelit 2019

Suomessa rauhanajan lainsäädännöstä kuolemanrangaistus poistettiin vuonna 1826. Sitä ennen kuolemanrangaistus oli ollut rangaistusmuotona ammoisista ajoista lähtien ja se tunnetaan kaikissa vanhoissa lainsäädännöissä ankarimpana rangaistusmuotona. Suurin osa 1700-luvun ihmisistä ehti elämänsä aikana nähdä ainakin kerran omin silmin, kuinka murhamieheltä katkaistiin kaula, tai varas nostettiin hirsipuuhun roikkumaan. Maan eri kolkilta on jäljitetty 300-400 mestauspaikkaa, joissa arviolta 3000 suomalaista sovitti rikoksensa omalla hengellään 1600- ja 1700-luvuilla.

Pyöveli oli kuoleman virkamies, jonka harteille kuolemantuomion täytäntöönpano säilytettiin. Esimerkkinä kirjassa kerrotaan, kuinka heinäkuussa 1788 Lumijoella Äijänselän mestauspaikalla kuhisi väkeä. Sotilas Simo Lunta oli lyönyt kirveellä kuoliaaksi nelivuotiaan poikansa ja saanut kuolemantuomion. Kihlakunnanvouti Jakob Bergbom luki väkijoukolla hovioikeuden tuomion tilaisuuden aluksi. Tuomittu tuotiin paikalle hevuskärryillä ja mies luovutettiin kahleista vapautettuna pappien huostaan. Lääninpyöveli odotti vuoroaan havukatoksen suojassa eikä hän saanut

päästä tuomitun kanssa silmitysten. Papit lohduttivat tuomittua ja lupasivat hänelle uskostaan pelastusta ja ikuista autuutta. Kirkkoherran viritti virren, johon väkijoukko yhtyi.

Tuomitun silmät sidottiin ja kaula taivutettiin mestauspölkylle. Silloin lääninpyöveli Simo Kokko nousi piilostaan, siirtyi muutamalla rivakalla askeleella mestauspölkylle ja kohotti kirveensä silmänräpäyksessä. Ensimmäinen lyönti katkaisi tuomitun käden ranteen kohdalta ja toinen lyönti irrotti pään. Kirkkoherra piti tilaisuuden lopuksi saarnan ja muistutti rikoksen seurauksista paikalla ollutta kansaa. Saarnan lopuksi veisattiin virsi.

Pyövelin työt jatkuivat ja hän naulasi irti leikatut ruumiinosat kahden teilipaalun päälle. Mestatun ruumis nostettiin kärrynpyörää muistuttavalle telineelle, joka hilattiin köysien avulla teilipaalun päälle. Seuraavana päivänä lääninpyöveli kävi hakemassa palkkansa Oulun lääninkonttorista. Palkka oli kymmenen hopeataalaria, sen lisäksi hänelle maksettiin päivärahat kahdeksalta vuorokaudelta ja matkarahat kahdeltakymmeneltä peninkulmalta.

Rangaistuksista

Keskiajalla ja 1500-luvulla kuolemantuomioita pantiin täytäntöön varsin harvoin. Yleisin rangaistus oli sakko, joka maksettiin vahingon kärsineelle tai hänen suvulleen. Henkirikoksistakin selvisi tuolloin usein sakoilla. Kuolemanrangaistus oli käytössä vain salamurhista, noituudesta ja lapsenmurhista annetuissa tuomioissa. Varkaudesta rangaistusmuotona oli hirttäminen. Kuolemantuomion panivat täytäntöön asianomistajat käräjäpaikalla tuomion julistamisen jälkeen. Kuningas Eerik XIV aikana lainsäädäntöä kiristettiin ja kuolemanrangaistuksen käyttöalaa laajennettiin lievempiinkin rikoksiin. Kuolemantuomioista voi valittaa hovioikeuteen 1600-luvulta alkaen ja vuodesta 1778 alkaen kaikki kuolemantuomiot alistettiin Tukholman oikeusrevision eli ylimmän oikeuden vahvistettaviksi. Lainsäädäntöä lievennettiin 1700-luvun lopulla valistusajan tuloksena. Venäjän vallan alle

siirrettyä keisari Nikolai I antoi julistuksen v. 1826, jolla kuolemanrangaistus poistettiin kaikista muista kuin maanpetturuudesta ja rikoksista keisariperhettä kohtaan. Kuolemantuomiot muutettiin karkotukseksi pakkotyöhön Siperiaan ja vuodesta 1888 alkaen pakkotyörangaistus suoritettiin Suomessa.

Pyövelin virka

Vuodesta 1634 alkaen laki määräsi, että jokaiseen lääniin oli palkattava yksi pyöveli. Kun pyöveli luopui tehtävästään, oli palkattava uusi mies tehtävään. Vuosien 1625-1825 välillä Suomessa oli arviolta 90 lääninpyöveliä. Näistä yli 80 oli selvitetty Moilasen kirjaan nimi nimeltä eriteltyinä. Maaherran teki nimityspäätöksen henkilö haastateltuaan ja raastuvanoikeuden lausunnon saatuaan eikä erityisiä pätevyyssehtoja toimeen ollut. Riitti kun henkilö vaikutti pätevältä ja kunnialliselta.

Pyövelin virka oli halveksittu ammatti eikä siihen ollut tunkua. Joskus kuolemantuomituille ilmoitettiin, että hänellä on vaihtoehto ottaa pyövelin virka tai kärsiä kuolemantuomio. Tällaisia henkilöitä nimitettiin armahduspyöveleiksi. Pyövelin lapsille ei tahtonut löytyä edes kummeja eivätkä käsityöläiset huolineet pyövelin lapsia oppipojiksi. Pojille vaihtoehdoksi jäi usein toimia isänsä jälkeen perintöpyövelinä. Joskus myös pyövelin tyttäret avioituivat sellaisen miehen kanssa, joka ryhtyi pyöveliksi appiukkonsa jälkeen.

Suurin osa pyöveleistä oli lähtöisin maata omistamattomasta kansanluokasta. Vain puolenkymmentä talokasta oli Suomessa pyövelin virassa. Monet sotilaat hakeutuivat myös pyövelin virkaan. Vankien käsittelyyn olivat tottuneet ne neljä piiskuria ja kaksi vanginvartijaa, jotka ottivat pyövelin viran vastaan.

Pyövelin työkalut ja palkkio

Leveäteräinen kirves toimi pyövelin työkaluna. Alkujaan työkaluja säilytettiin virkamiehen kotona ja 1700-luvulta alkaen kirveet olivat kruunun omaisuutta, jota säilytettiin lääninhallituksen tai maistraatin tiloissa lukkojen

takana. Pyövelin asu oli yleensä punaisen tai mustan värinen. Karstulan muistitiedoissa kerrotaan, että pyövelin asu oli punaiset housut ja liivit. Piili oli ryssän kirveen mallinen, leveä terä ja raskas painoltaan.

Työstää pyövelille maksettiin vuoden 1706 palkkataulukon mukaan 5 taalaria kaulan katkaisusta, samoin hirttämisestä ja roviolla polttamisesta. Ruoskimisesta sai kolme taalaria ja käden katkaisusta kaksi taalaria. Virkaetuihin kuluivat ilman asunto, polttopuut ja osa vaatuksesta. Myös ruokapalkkaa maksettiin joissain tapauksissa.

Lauri Jauhiainen pyövelinä

Regina Heikintytär Ruuskasen tyttären Kaisa Toivasen ja torppari Lauri Jauhiaisen poikana syntyi 10.8.1782 Lauri Laurinpoika Jauhiainen Kuopiossa. Hän oli renkinä ja itsellisenä sekä Kihlakunnan piiskurina vuosina 1813-19. Savon ja Karjalan lääninpyövelinä hän toimi Kuopiossa vuodesta 1823. Renki Tahvo Tahvonpoika Putkonen sai torppari Lasse Hirvosen taposta kuolemantuomion lyötyään humalapäissään Hirvosta koivuhallolla päähän joulupäivänä 1822 Pieksämäen Jauhomaässä. Teostaan Putkonen sai kuolemantuomion, joka pantiin täytäntöön kaulankatkaisulla 8. heinäkuuta 1825 Pieksämäen mestauspaikalla. Lauri Jauhiainen mestasi Putkosen ja tuohon päättyivät pyövelin työt koko Suomessa. Lauri hukkuu 24.10.1825 Kuopion kaupunki ja hänet löydettiin kuolleen 14.8.1826. Hänen puolisonsa oli Magdaleena Laurintytär Lilja, joka oli syntynyt 2.4.1778 Kuopion Vehmasmäessä, toimi piikana Kuopion Kasurilassa ja oli kaupunginköyhänä Kuopiossa vuonna 1845 tapahtuneeseen kuolemaansa asti. Perheessä oli yhteensä seitsemän lasta.

Teksti: Markku Ruuskanen

Sukumatkan suunnittelua Keski-Pohjanmaalle

Hyvin onnistuneiden Savonlinnan Tanhuvaaran ja Viitasaaren matkojen innoittamana sukuseuran kokouksessa Tampereella oli esillä toimintasuunnittelussa matkan järjestäminen Keskipohjanmaalle Nivalan seudulle. Hallituksen syyskokouksessa asiaa valmistelemaan valittiin matkatoimikunta, jolle annettiin tehtäväksi valmistella esitys hallituksen kevätkokoukseen

Matkakohteeksi Nivala valikoitui siitä syystä, että Nivalan itäosassa on **Ruuskankylä** ja siellä on Ruuskan talo, jossa sukua on asustanut 1770-luvulta alkaen. Nivalan alue kuului aiemmin Kalajoen emäpitäjään ja aluetta nimitettiin Pidisjärveksi aina vuoteen 1868 saakka. Vuonna 1782 alueella oli 34 taloa ja uudistiloja 23. Ruuska on yksi näistä uudistiloista.

Ruuskan talon perustaja ja uudisasukas oli Antti Antinpoika Torkkonen, joka oli syntynyt vuonna 1728 Haapavedellä ja muutti Kalajoelle vuonna 1767. Antilla oli perheessä kuusi poikaa ja neljä tytärtä. Pojista viisi eli aikuisiksi ja heidän sukuaan asui Ruuskan talossa koko 1800-luvun ajan. Jälkeläisiä oli paljon ja monet muuttivat Ruuskasta joko muualle Nivalan alueelle, naapuripitäjään Haapavedelle tai Amerikkaan asti. Lauluntekijä ja laulaja Pekka Ruuskankin esivanhemmat ovat aikanaan muuttaneet Nivalasta Helsinkiin.

Matkan suunnittelu on käynnissä ja hallituksessa oli esillä vaihtoehto, jonka mukaan matkan aloituspaikka voisi olla Kalajoki. Ajankohdaksi on alustavasti suunniteltu **15.-16.7.2022**. Ajankohdan valintaan vaikutti samalla viikolla Kaustisella järjestettävä kansanmusiikkifestivaali, johon sukumatkaan osallistujat voisivat omatoimisesti osallistua joko ennen tai jälkeen sukumatkan.

Matka alkaisi perjantai-aamuna Kalajoelta ja sen on suunniteltu suuntautuvan ensi Nivalan

konikapinan muistomerkillä. Konikapina syntyi Nivalassa eläinlääkärin määrättyä lopetettavaksi Sigfrid Ruuttusen näivetystautia sairastavan hevosen ja Ruuttusen saatua tuomion eläinräökkäyksestä, kun hän kieltäytyi hevosen lopettamisesta. Ruuttunen oli lähdössä tuomiotaan suorittamaan Oulun lääninvankilaan, kun kolmesataa paikkakuntalaista esti Ruuttusen lähdön riistämällä hänet viranomaisten hallusta. Tapahtuma liittyi 1932 vallinneeseen pula-aikaan ja tapahtuman jälkiseurauksena pidätettiin yli kaksi sataa henkilöä kapinan valmistelusta. Yhteensä 29 henkilö tuomittiin Korkeimmassa oikeudessa, osa vankeusrangaistuksiin. Niistä heidät armahdettiin seuraavana vuonna.

Aamupäivällä tutustuttaisiin myös **Kyösti ja Kalervo Kallion museoon** Nivalan keskustassa. Kyösti Kallio toimi Suomen presidenttinä vuosina 1937-40 ja hän omisti Nivalassa olevan Heikkilän tilan. Kalervo Kallio oli kuvanveistäjä ja Kyösti Kallion poika. Puolenpäivän maissa olisi tarkoitus ruokailla Nivalan keskustassa ja sen jälkeen matka suuntautuisi Nivalan itäosassa sijaitsevaan Ruuskankylään. Siellä on sijainnut Ruuskan talo, jossa sukua asuu edelleen lähiseudulla ja läheisellä Haapajärvellä paljonkin.

Ruuskankylään tutustumisen jälkeen tarkoitus on vieraillla vielä **Crazyland elämyspuistossa**, joka on samalla seudulla kuin Ruuskankylä. Elämyspuisto on rakentunut aikanaan alueelle tuodun lentokoneen ympärille, ja alueelle on rakennettu lennonjohtotorni ja kiitorata. Alueelle on myös hankittu toinen toistaan erikoisempia nähtävyyksiä, kuten tykkijäljitelmä, Charlie Chaplin-patsas ja ensimmäinen jättiprojekti Saturn V-kantoraketti.

Crazylandista matkan on tarkoitus jatkaa takaisin Kalajoelle, jossa voisi olla iltatapahtuma ja seuraavana päivänä mahdollisuus tutustua oppaan kanssa Vanhan Kalajoen keskusta sekä omatoimisesti Kalajoen hiekkasärkkiin ja muihin nähtävyyksiin.

Sukuseuran hallituksen yhteystiedot

Puheenjohtaja, sukututkija

Markku Ruuskanen

Valmukatu 18 A 1, 04420 Järvenpää.
Email: [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi)
p. 050 5729534

Varapuheenjohtaja

Outi Rytönen

Kirkkosaarentie 313, 72400 Pielavesi
Email: [outirytk\(at\)gmail.com](mailto:outirytk(at)gmail.com)
p. 040 8455363

Sihteeri

Marjatta Vesterinen

Hatsalankatu 27-29 E 67, 70110 Kuopio
Email: [vesterinen.marjatta\(at\)gmail.com](mailto:vesterinen.marjatta(at)gmail.com)
p. 040 5652423

Jäsenasiat, osoitteenmuutokset

Veli-Pekka Ruuskanen
Korppaanmäentie 16 B 17, 00300 Helsinki
Email: [vpruuskanen\(at\)outlook.com](mailto:vpruuskanen(at)outlook.com)
p. 050 3111 377

Kotisivujen ja facebook-sivujen ylläpito

Juha-Pekka Ruuskanen
Punatulkunkuja 16 b, 03100 Nummela
Email: [juha-pekka.ruuskanen\(at\)hotmail.fi](mailto:juha-pekka.ruuskanen(at)hotmail.fi)
p. 040 7564559

Antti Ruuskanen,

Syvälahdentie 15 J, 18130 Heinola
Email: [antti\(at\)ruuskanen.fi](mailto:antti(at)ruuskanen.fi)
p. 0500 152848

Jari Ruuska

Hiekkaharjuntie 11 A 3, 01300 Vantaa
Email: [ruuskajari6\(at\)gmail.com](mailto:ruuskajari6(at)gmail.com)
p. 044 5012964

Riku Ruuskanen

Auranpolku 13, 14200 Turenki
Email: [rikuantero\(at\)gmail.com](mailto:rikuantero(at)gmail.com)
p. 041-5506601

Arja Suuronen

Uistintie 2 B 9, 90550 Oulu
Email: [suuron\(at\)gmail.com](mailto:suuron(at)gmail.com)
040 7753288